

Багато вдів померлих ліквідаторів потребують певної уваги та підтримки. Рада Асоціації «Чорнобиль» НАВС цілком підтримує ініціативу голови Української асоціації «Чорнобиль» органів та військ МВС генерала внутрішньої служби України Василя Дурдинця про збір коштів на допомогу вдовам та тяжкохворим чорнобильцям. За дорученням ради асоціації «Чорнобиль» НАВС щиро дякую і низько вклоняюсь усім небайдужим працівникам та здобувачам вищої освіти академії, котрі знайшли можливість відрахувати кошти на допомогу названим категоріям потерпілих. Нехай кожному з вас Бог сторицею примножить ваші здобутки.

Нині безмежно вдячний Богу за те, що мені і більшості моїм побратимам-чорнобильцям Він дав змогу зустріти 35-ті роковини Чорнобильської трагедії. І допоки ми живі, будемо робити усе, що від нас залежатиме, щоб подібне ніколи не повторилось, і будемо пам'ятати тих, кого серед нас сьогодні немає.

Слава учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Слава Україні!

Зілінський Андрій Миколайович,
викладач кафедри тактичної підготовки
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

РОЛЬ Й УЧАСТЬ ОРГАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ В ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО МАСШТАБУ

Тридцять п'ять років тому сталася одна з найбільших техногенних катастроф в історії людства, відлуння якої відчуваємо досі.

На фоні всепланетарної боротьби з коронавірусом ці тривоги виглядають локальними, суто українськими. Але в сучасному світі багато що взаємопов'язано, має свої «місцеві» причини й глобальні наслідки, які відлунюються в далеких від епіцентрів техногенних аварій (український Чорнобиль, японська Фукусіма) чи вірусних пошестей (китайський Ухань) куточках планети.

26 квітня 1986 року о 1 год. 23 хв. на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС стався потужний хімічний вибух, який спричинив руйнування частини реакторного блоку і машинного залу [1].

Внаслідок вибуху виникла пожежа, яка перекинулася на дах третього енергоблоку. Майже одразу на місце аварії приїхали пожежники. Ціною їх неймовірних зусиль і їхньої жертвовності вогонь вдалося погасити до 5 години ранку. Проте, у середині самого четвертого блоку його вдалося ліквідувати лише 10 травня, коли більша частина графіту згоріла.

Після вибуху та пожежі утворилася радіоактивна хмара, яка накрила не лише території сучасної України, Білорусі та Росії, але й території багатьох європейських країн – Швеції, Австрії, Норвегії, Німеччини, Фінляндії, Греції, Румунії, Словенії, Литви, Латвії. За Міжнародною шкалою ядерних подій (INES) цю аварію класифікували за найвищим – сьомим рівнем безпеки.

У перші дні після аварії було евакуйоване населення 10-кілометрової зони, надалі зону евакуації розширили до 30 кілометрів. Загалом в Україні радіоактивно забрудненими стали 2293 населених пунктів, у яких на кінець вісімдесятих років минулого сторіччя мешкало понад 2,6 млн осіб. В результаті цієї катастрофи з сільськогосподарського користування було виведено понад 5 млн га земель.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи взяло участь 800 тисяч осіб, а постраждали від неї понад три мільйони осіб.

Від тих тривожних днів, тієї сумної реальності чорнобильського лиха минуло вже тридцять п'ять років. Тепер ось нова біда в Україні і всьому світі – коронавірус. Вона така ж невидима і така ж підступна й загрозлива для людського здоров'я і життя, як і радіація. А ще спалах пандемії, як і свого часу вибух на четвертому блоці Чорнобильської АЕС – свідчення того, наскільки уразливий у наші дні світ, як лихо в якомусь одному його куточку – чи то в Чорнобилі, Фукусімі, чи в Ухані – з неймовірною швидкістю стає планетарною бідою, несучи загрози, втрати, страждання вселенських масштабів.

Нині до сил і засобів єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру відносяться військові, спеціальні і спеціалізовані цивільні підрозділи з їх оснащенням, наглядові

органи та інформаційні бази підсистем цієї системи, призначені або залучені для виконання завдань щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Безперечно, що основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на надзвичайну ситуацію або усуненням загрози її виникнення, виконують аварійні формування чи підрозділи потенційно небезпечного об'єкта чи адміністративно-територіальної одиниці з наданням їм необхідної допомоги з боку структурних підрозділів Міністерства надзвичайних ситуацій України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Міністерства охорони здоров'я України тощо [2].

Через специфіку службово-бойової діяльності МВС, її органи, служби, підрозділи, частини та з'єднання одними з перших розпочинають працювати в надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру, та від професійних дій їх особового складу залежить дуже багато.

Тобто сили і засоби МВС залучаються до ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків у межах, що не суперечать законодавству. МВС виконує такі функції щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру:

1) забезпечення охорони громадського порядку, ведення боротьби із злочинністю, безпеки дорожнього руху, охорони матеріальних і культурних цінностей у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

2) надання допомоги органам виконавчої влади, місцевого самоврядування, посадовим особам у проведенні відселення людей з місць, небезпечних для проживання;

3) забезпечення участі сил і засобів (у межах їх тактико-технічних можливостей) у проведенні аварійно /пошуково/ рятувальних робіт у районах виникнення надзвичайних ситуацій;

4) забезпечення охорони режимно-обмежувальних і карантинних зон в осередках радіоактивного, хімічного, бактеріологічного, біологічного зараження і під час їх ліквідації;

5) управління діяльністю Державної пожежної охорони;

б) організація роботи щодо нагляду за протипожежним станом об'єктів усіх форм власності та інформування в установленому порядку про передумови і можливі наслідки пожеж;

7) організація гасіння пожеж і проведення першочергових аварійно /пошуково/ рятувальних робіт в осередках цих пожеж;

8) управління створенням і діяльністю таких функціональних підсистем єдиної державної системи: забезпечення охорони громадського порядку; забезпечення гасіння великих та складних пожеж; пожежна безпека; безпека руху на автомобільних дорогах [3].

Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру базується на таких принципах, як:

- організаційне об'єднання зусиль державних і недержавних органів, причетних до проблем у цій сфері, на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, на основі відповідних нормативних актів;

- нерозривність зв'язку питань забезпечення техногенно-природної безпеки зі змінами компетенції органів публічної адміністрації, форм власності, структурної перебудови економіки та вдосконаленням законодавства в цій сфері;

- безумовне виконання вимог щодо гранично безпечних рівнів впливу на навколишнє природне середовище і вимог техногенно-природної безпеки;

- невиснажливе збалансоване природокористування;

- пріоритет охорони життя і здоров'я людей над будь-якими іншими інтересами в державі;

- компенсація збитків, завданих здоров'ю людей, навколишньому природному середовищу, власникам пошкодженого або знищеного в результаті надзвичайних ситуацій майна на основі чітко визначеної відповідальності та відповідного економічного механізму, включаючи систему страхування [4].

Якщо людство мало чому навчила Чорнобильська аварія – то ось нова катастрофа: вірусна, біологічна, пандемічна, з руйнівними наслідками небачених масштабів, які ми ще посправжньому не можемо досягнути. З неї, з пандемії, людство має вийти з новою філософією буття, з мудрими висновками і спільними, об'єднаними, скоординованими діями, з розумінням того, що в сучасному світі все взаємозв'язане і що не багатства, не владоспроможність, не агресії і війни, а дароване Богом людське життя є найбільшою на Землі цінністю.

Список використаних джерел

1. Тактико-спеціальна підготовка : навч. посіб. / [О. Г. Комісаров, А. О. Собакарь, Е. Ю. Соболев, О. С. Юнін та ін.]; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпро: ДДУВС, 2017. 277 с.
2. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія права : підручник. К.: Кондор, 2002. 353 с.
3. Подолян Л., Суржик О. Реагування на надзвичайні ситуації : навч. посіб. Київ : БланкПрес, 2014. 210 с.
4. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3013334-sogodni-34-ricnica-cornobilskoi-katastrofi.html>.

Колб Олександр Григорович,
професор кафедри політології,
управління та державної безпеки
Волинського національного
університету імені Лесі Українки,
доктор юридичних наук, професор;
Кухтей Ростислав Адамович,
Голова громадської організації «Союз
інвалідів Чорнобиля Волині»

УРОКИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Як зазначено в ст. 16 Конституції України, забезпечення екологічної безпеки і підтримання рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави.

Проте, як свідчить практика, остання лише формально виконує свої зобов'язання перед населенням, позаяк досі, зокрема, не ліквідувала, нейтралізувала, усунула тощо тих детермінант, що обумовили настання аварії, зокрема, на ЧАЕС. Більш того, з кожним роком Україна зменшує бюджетні асигнування на подолання зазначеної катастрофи [1, с. 286–288].

У той самий час, важливими у зв'язку з цим є питання, що стосуються змісту деяких «уроків» Чорнобильської катастрофи, ігнорування або поверхневе засвоєння яких вкрай негативно